

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Lausunto: Poikkeusoloihin varautumista rahoitusallalla koskevan lainsäädännön tarkistaminen (Lausuntopyyntö VM115:00/2016)

Valtiovarainministeriö on antanut Aktia Pankki Oyj:lle mahdollisuuden lausua poikkeusoloihin varautumista rahoitusallalla koskevan lainsäädännön tarkistamista valmistelleen työryhmän muistiosta.

Aktia näkee, että poikkeusoloihin varautuminen on tärkeä osa pankkien riskienhallintaa ja toimintojen jatkuvuussuunnittelua.

Aktia yhtyy Finanssiala ry:n lausuntoon poikkeusoloihin varautumista rahoitusallalla koskevan lainsäädännön tarkistamista valmistelleen työryhmän muistiosta. Finanssiala ry:n lausunnon pääkohdat on mielestämme esitetty hyvin ko. lausunnon kohdassa Tiivistelmä, ks. alla.

'Pidämme nykyistä varautumissääntelyä riittävänä ja vastustamme muistioon sisältyvää esitystä varautumisvaatimusten kiristämiseksi, koska:

- *esitetty sääntelyratkaisu ei ole yhdenmukainen Suomea sitovien EU-oikeuden vaatimusten ja hyvän lainsäädännön periaatteiden kanssa;*
- *rahoitusallalle esitetty varautumisvelvollisuus olisi olennaisesti laajempi muihin elinkeinoelämän sektoreihin verrattuna ja kansainvälisestikin arvioiden poikkeuksellisen ankara;*
- *kokonaiskustannukset tietojärjestelmien, tietovarantojen ja liiketoimintojen pakkosijoittamisesta Suomeen nousisivat miljardiluokkaan ja olisivat täysin kohtuuttomia;*
- *tietojärjestelmien, tietovarantojen ja liiketoimintojen pakkosijoittaminen Suomeen vahingoittaisi pysyvästi suomalaisen rahoitusallan kilpailukykyä yhteismarkkina-alueella;*
- *poikkeusoloissakaan kansalliseen tarjontaan rajoittuvat rahoituspalvelut eivät riitä vastaamaan kansalaisten, elinkeinoelämän tai julkisen hallinnon tarpeisiin, vaan myös välttämättömien rajat ylittävien rahoituspalveluiden toimivuus on kyettävä turvaamaan.*

Muistiossa pyritään luomaan käsitystä siitä, että tietojärjestelmien ja tietovarantojen pakkosijoittaminen Suomeen parantaisi rahoitusallan kykyä torjua toimintaansa kohdistuvia kyberuhkia. Rahoitusallan varautumisessa kyberturvallisuuteen liittyvät kysymykset ovat keskeisessä asemassa. Verkottuneessa maailmassa tietojärjestelmien tai tietovarantojen fyysisellä sijainnilla ei kuitenkaan ole merkitystä: verkkoihin kytkettyinä järjestelmät ovat alttiina hyökkäyksille sijainnista riippumatta ja niistä irti kytkettyinä tarkoitukseensa hyödyttömiä. Selvää myös on, ettei pakkosijoittaminen millään tavoin auttaisi ylivoimaisesti yleisimmissä häiriötilanteissa, joissa syynä on sähkökatkos, asiakkaan omien tietoliikenneyhteyksien toimimattomuus, ohjelmistovirhe tai laiterikko.

Muistioon liittyvässä arvioissa teknisten muutostarpeiden kustannuksista varautumisen skenaarioksi on asetettu tilanne, jossa kaikki tietoliikenne ulkomailta Suomeen ja Suomesta ulkomaille on poikki, kaikki

välttämättömät resurssit ovat käytettävissä Suomen rajojen sisäpuolella ja kyse on pitkäaikaisesta, vähintään kolme kuukautta kestävästä häiriötilanteesta. Skenaariossa ei huomioida sitä, että sama häiriö, joka estäisi pääsyn eurooppalaisille rahoitusmarkkinoille, seisauttaisi suomalaisen yhteiskunnan toiminnan. Kyse ei siis ole pelkästä rahoitusmarkkinoiden, vaan koko pitkälle digitalisoituneen yhteiskunnan uhkakuvasta, johon pitäisi suhtautua nimenomaan tästä näkökulmasta.

Lisäksi Aktia haluaa korostaa seuraavaa:

1. Kuten Finanssialan lausunnossa sanotaan, pankkijärjestelmä on erittäin voimakkaasti kansainvälisesti verkottunut, ja hyödyntää laajaa tietoverkkojen kautta saavutettavissa olevaa kansainvälistä finanssimarkkinainfrastruktuuria. Maksuliikenne, sijoituspalvelut ja maksaminen korttien tai erilaisten verkkopalvelujen avulla tukeutuu näihin tietoverkkoihin. Näiden korvaaminen kansallisilla ratkaisuilla on nähdäksemme vain osin mahdollista ja olisi joka tapauksessa erittäin kallista. Esitetyn mukaisessa kriisitilanteessa (yli 3 kk:n tietoliikennekatkos) pidämme mahdollisena tuottaa esimerkiksi rahastosijoittamista, joka perustuu kansainvälisesti hajautettujen sijoitussalkkujen päivittäiselle arvostamiselle ja kaupankäyntiin kansainvälisillä markkinapaikoilla.
2. Lainsäädäntöesityksessä ei oteta kantaa Suomen Pankin toimintaan mahdollisessa kriisitilanteessa. Pidämme tätä suurena puutteena, kun huomioidaan Suomen Pankin rooli pankkien vastapuolena maksamiseen ja muuhun toimintaan liittyen.
3. Katsomme, että toteutuessaan uusi lainsäädäntö vaikuttaa mahdollisesti kilpailutilanteeseen markkinalla toimivien osapuolten määrää vähentävänä tekijänä. Oletettavaa on, että osa nykyisistä toimijoista vetäytyy Suomen markkinoilta tai että palvelutarjontaa rajoitetaan nykyisestä. Tämä johtuu nähdäksemme eri toimijoiden poikkeavista toimintamalleista ja kustannusrakenteista. Muutos ei olisi pankkipalveluiden monipuolisen tarjonnan ja palveluiden saatavuuden kannalta neutraalia. Mikäli toimijoiden määrä vähenee, saattaa se johtaa kansalaisten osalta eriarvoisuuteen ja mahdollisesti muutoksiin palveluiden hinnoittelussa. Alustavan arviomme mukaan kustannusvaikutukset pankeille ovat merkittävät.
4. Mikäli esitetty lainsäädäntö toteutuu, on sen soveltamiseen saatava riittävän pituiset siirtymäajat, joissa huomioidaan nykyisten sopimusrakenteiden hallittu muuttaminen ja infrastruktuurin muutosten toteuttamiseen vaadittavat riittävät rakentamisen (suunnittelu, toteutus ja testaus jne.) aikataulut. Kaikilla pankeilla on aiempiin alan toteutuspäätöksiin liittyen useamman vuoden liiketoiminnan ja pankkihallinnon tietojärjestelmien kehityssalkut. Esityksen toteuttaminen edellyttäisi näiden lisäksi erittäin laajojen muutoshankkeiden käynnistämistä. Tämä on huomioitava mahdollisia aikatauluja päätettäessä.
5. Tietoliikenneyhteyksien varmistaminen lisäämällä tiedonvälityskapasiteettia yli rajojen on mielestämme kannatettavaa. Näin toimien pienennetään todennäköisyyttä sille, että pitkäaikainen tietoliikennekatkos toteutuisi. Lisäksi, kuten Finanssialan lausunnossa todetaan, nämä lisäyhteydet olisivat käytössä myös normaaliaikoina lisäämässä ja nopeuttamassa yhteyksiä maan rajojen ylitse.

Aktia Pankki Oyj

Juha Hammarén

COO

Tina Schumacher

Riskienvallontajohtaja